

Державна служба статистики України

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Державної служби
статистики

30 грудня 2020 року № 364

(зі змінами, затвердженими
наказами Державної служби
статистики

30 грудня 2022 року № 444)

19 травня 2023 року № 196)

**МЕТОДОЛОГІЧНІ ПОЛОЖЕННЯ
ДЕРЖАВНОГО СТАТИСТИЧНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ
"ОБСТЕЖЕННЯ ЦІН ЗА ПРОГРАМОЮ МІЖНАРОДНИХ ЗІСТАВЛЕНЬ"**

Київ – 2020

Державна служба статистики України

Відповідальний за підготовку – директор департаменту статистики цін апарату Держстату Ольга Калабуха.

Методологічні положення державного статистичного спостереження "Обстеження цін за Програмою міжнародних зіставлень" (далі – Методологічні положення) містять опис основних положень, правил і методів проведення цього державного статистичного спостереження.

Методологічні положення підготовлені фахівцями департаменту статистики цін Держстату.

Методологічні положення схвалені Комісією з питань удосконалення методології та звітної документації Держстату (протокол від 02 жовтня 2020 року № КПУМ/19-20).

Зміни до Методологічних положень схвалені Комісією з питань удосконалення методології та звітної документації Держстату (протоколи від 16 грудня 2022 р. № КПУМ/31-22, 24 березня 2023 р. № КПУМ/8-23).

Держстат

вул. Шота Руставелі 3, Київ, 01601

<http://www.ukrstat.gov.ua>

телефон: (044) 287-24-22

адреса електронної пошти: office@ukrstat.gov.ua

Зміст

	Стор.
Скорочення та умовні позначення	4
I. Вступ	5
II. Загальна характеристика явища, що вивчається, та показники, що поширюються	5
III. Об'єкт і одиниця статистичного спостереження.....	6
IV. Джерела та методи отримання інформації статистичного спостереження	6
V. Відбір продуктів для проведення статистичного спостереження	7
VI. Сукупність одиниць статистичного спостереження, що вивчається ..	9
VII. Статистичні методи обробки й аналізу даних статистичного спостереження	10
VIII. Статистичні методи уникнення розкриття конфіденційних статистичних даних статистичного спостереження	11
IX. Поширення результатів статистичного спостереження	12
X. Перегляд статистичної інформації статистичного спостереження....	12
XI. Особливості проведення державного статистичного спостереження в умовах надзвичайних і непереборних обставин (зокрема, в умовах правового режиму воєнного стану в Україні).....	12
Додатки:	
Додаток 1. Показники, що поширюються за результатами статистичного спостереження	14
Додаток 2. Класифікація підприємств торгівлі, послуг, ринків	15
Додаток 3. Форма стандартного звіту.....	17
Список використаних джерел	20

Скорочення та умовні позначення

ВВП	– валовий внутрішній продукт;
Держстат	– Державна служба статистики України;
ДСС, статистичне спостереження	– державне статистичне спостереження;
Євростат	– Статистична комісія Європейського Союзу;
ІСЦ	– індекс споживчих цін;
КВЕД	– Класифікація видів економічної діяльності;
KICE	– Класифікація інституційних секторів економіки України;
ОЕСР	– Організація економічного співробітництва та розвитку;
ПКС	– паритети купівельної спроможності;
ПМЗ	– Програма міжнародних зіставлень;
<i>T</i> -1	– рік, у якому формуються сукупності одиниць державного статистичного спостереження;
DET	– Програмне забезпечення Data Entry Tool;
VBA	– Спеціальна програма для перевірки даних обстеження цін на споживчі товари та послуги;
(*)	– позначка репрезентативності продукту.

I. Вступ

1. Метою проведення ДСС є формування інформації про ціни для проведення зіставлень ВВП та його складових за категоріями кінцевого використання на основі ПКС у рамках ПМЗ для інформаційного забезпечення Євростату.

2. Ці Методологічні положення враховують вимоги, викладені в Регламенті Комісії (ЄС) № 1445/2007 від 11 грудня 2007 року про встановлення спільних правил надання базової інформації стосовно паритетів купівельної спроможності, їх розрахунку та розповсюдження [11], та рекомендації, що містяться в Методологічному керівництві Євростату-ОЕСР щодо паритетів купівельної спроможності (видання Євростату 2012 року) [15].

3. ДСС проводиться відповідно до статті 10 Закону України "Про офіційну статистику" [1] та відповідає зобов'язанням України щодо імплементації статті 355 Глави 5 "Статистика" розділу V Угоди про асоціацію з ЄС у частині питань щодо надання вчасних та надійних даних, які можна порівняти на міжнародному рівні.

4. ДСС засноване на ковзному методі обстеження цін на споживчі товари та послуги, який складається із шести циклів (шести груп продуктів) і триває три роки, та обстеженні цін на інвестиційні товари та послуги, яке проводиться один раз на три роки.

5. ДСС проводиться на державному рівні.

6. Для цілей Методологічних положень терміни вживаються у значеннях, наведених у статтях 1, 8, 9, 10 Закону України "Про офіційну статистику" [1], Методологічному керівництві Євростату-ОЕСР щодо паритетів купівельної спроможності [15].

II. Загальна характеристика явища, що вивчається, та показники, що поширюються

1. Явищем, яке досліджується в цьому статистичному спостереженні, є ціни на товари та послуги, які використовуються для розрахунків середньорічних національних цін та є основою для визначення ПКС, що застосовуються для порівняння фізичних обсягів ВВП і його складових за категоріями кінцевого використання [15].

2. У межах ДСС формуються такі показники:

ціни на продукти (товари та послуги) (у гривнях, із двома десятковими знаками), які підлягають реєстрації (ціни покупців, тобто фактично сплачені) у періоді, визначеному Євростатом для проведення чергового циклу обстеження);

середні ціни на споживчі продукти (товари та послуги) по м. Києву (у гривнях, із двома десятковими знаками), розраховані за формулою середньоарифметичної простої;

середні ціни на інвестиційні продукти (товари та послуги) по Україні (у гривнях, із двома десятковими знаками), розраховані за липень календарного року, визначеного для зіставлень, за формулою середньоарифметичної простої.

3. Показники, що поширюються за результатами ДСС для інформаційного забезпечення Євростату, та їх розрізи (деталізація) наведені в додатку 1 до цих Методологічних положень.

III. Об'єкт і одиниця статистичного спостереження

1. Об'єктом статистичного спостереження (цільовою сукупністю) ДСС є сукупність підприємств, які за видами економічної діяльності належать до секцій E, G, H, I, J, K, M, N, Q, R, S за КВЕД [9] (для обстеження цін на споживчі товари та послуги); а також секцій B, C, D, F за КВЕД (щодо виробництва інвестиційних продуктів) та здійснюють виробництво продуктів (товарів та послуг) для споживання інституційними одиницями-резидентами секторів економіки S.11 Нефінансові корпорації, S.12 Фінансові корпорації та S.14 Домашні господарства за КІСЕ.

2. Для проведення ДСС використовується комбінація статистичних методів, а саме несудільного вивчення сукупностей – методом відбору за визначеними критеріями; даних інших статистичних спостережень; даних, отриманих із загальнодоступних джерел.

3. Одиницею ДСС для обстеження цін є підприємство, ціна на продукти (товари та послуги).

IV. Джерела та методи отримання інформації статистичного спостереження

Джерелами інформації ДСС є:

інформація обстеження цін на споживчі товари та послуги, яка отримується під час відвідування підприємств торгівлі, послуг, ринків тощо двічі на рік (два із шести циклів) протягом трьох років, та інвестиційні товари та послуги – у липні календарного року, визначеного для зіставлень;

інформація ДСС "Зміни цін (тарифів) на споживчі товари (послуги)" щодо цін на окремі споживчі товари та послуги, індексів споживчих цін – для розрахунків відповідних середніх цін, коефіцієнтів просторового та часового коригування, здійснення екстраполяції, яка отримується протягом трьох років, сукупності одиниць – для формування сукупності одиниць, що вивчається, яка отримується в електронній формі у грудні кожного року;

інформація ДСС "Зміни цін виробників промислової продукції" щодо сукупності одиниць, що вивчається, – для формування сукупності одиниць, що

вивчається, яка отримується в електронній формі у грудні року, що передує року обстеження;

інформація ДСС "Колективні засоби розміщення" щодо кількості ночівель у колективних засобах розміщення – для формування інформації про ціни на послуги розміщення в готелях, яка отримується з вебсайту Держстату та використовується один раз на три роки за календарний рік, визначений для зіставлень;

інформація ДСС "Рівень заробітної плати працівників за статтю, віком, освітою та професійними групами" (яке проводиться один раз на чотири роки) щодо середньої заробітної плати у сфері будівництва – для формування інформації про ціни на стандартні будівельні проекти, яка отримується в електронній формі та використовується один раз на три роки за календарний рік, визначений для зіставлень, на основі наявних даних цього ДСС;

інформація із загальнодоступних джерел для формування сукупності одиниць, що вивчається, а також щодо цін на окремі товари та послуги – для розрахунків відповідних середніх цін, яка отримується протягом кожного циклу обстеження;

інформація імпортерів та дистриб'юторів із загальнодоступних джерел для формування сукупності одиниць, що вивчається, а також щодо цін на машини та обладнання – для розрахунків відповідних середніх цін, яка отримується один раз на три роки станом на липень календарного року, визначеного для зіставлень.

V. Відбір продуктів для проведення статистичного спостереження

1. Відбір продуктів, які будуть обстежуватися, здійснюється відповідно до переліку і вимог специфікацій, визначених Євростатом, з урахуванням їх репрезентативності та зіставності.

Репрезентативні продукти є продуктами, на які припадає значна частка витрат країни в рамках первинної групи (де первинна група – група схожих та чітко визначених продуктів, яка є найнижчим рівнем агрегації у класифікації витрат і для якої можна оцінити вагові коефіцієнти витрат) і означає, що його рівень цін буде близьким до середнього рівня цін у країні для всіх продуктів у первинній групі. Для зіставлення оцінюють як репрезентативні, так і нерепрезентативні продукти. Для обчислення надійності ПКС необхідно, щоб кожна країна оцінила принаймні один репрезентативний продукт у первинній групі.

Країни оцінюють зіставні продукти для того, щоб відмінності в цінах на продукцію між країнами були реальною різницею в ціні й не відображали зміни в якості. Зіставність досягається шляхом оцінювання продуктів, які мають ідентичні або еквівалентні фізичні та економічні властивості.

2. Кожен продукт із переліку, визначеного Євростатом, має специфікацію, яка чітко встановлює його основні характеристики, що впливають на ринкову ціну продукту. В основі специфікацій лежать структуровані описи для

стандартизації специфікацій різних типів продуктів, що допомагає встановити відповідність продукту, наявного у торговій мережі, визначеній специфікації.

Специфікації надають першочергове значення бренду. По-перше, бренди мають жорсткі специфікації, які дозволяють ідентифікувати й оцінювати принципово однакові товари в різних країнах. По-друге, сам бренд є ціноутворюючим фактором, оскільки споживачі часто сприймають продукти з певними назвами брендів як більш надійні, ніж аналогічні продукти інших торгових марок.

Специфікації продукту можуть бути визначеними як для певного бренду або моделі, так і для групи порівнянних брендів і моделей, або бути загальними, в яких зазначені лише відповідні технічні параметри продукту для оцінки.

Для кожного обстеження Євростат запроваджує списки брендів, наявні на європейському ринку, за трьома рівнями: високий – WKB-H, середній – WKB-M, низький – WKB-L. Однак вони не є вичерпними, оскільки не завжди наявні на ринку країни, та носять орієнтовний характер. Тому додатково відбираються конкретні "локально відомі" бренди з дотриманням вимоги відповідності специфікації продукту.

3. Кількість котувань за продуктами варіюється як у межах первинної групи, так і в різних первинних групах. Достатня кількість котувань гарантує надійність середньої ціни продукту: чим більше число цінових спостережень, тим точніша середня ціна.

За кожним продуктом кількість котувань визначається з урахуванням специфікації та умов, що склалися на ринку. При цьому діють такі вимоги: 5 котувань для товарів конкретних брендів, від 5 до 10 – для групи брендів, від 10 до 15 – для небрендових товарів [10]. Виключення мають ціни, які, наприклад, спостерігаються у дилерів, де реєструється одна ціна на продукт.

При визначенні кількості котувань керуються тим, що більше цін необхідно реєструвати для продуктів у первинних групах:

із великими вагами витрат;

зі змінами цін, що є більшими, ніж середня зміна цін для первинної групи;

які включають невелику кількість продуктів;

а також репрезентативних продуктів.

Репрезентативність визначається у рамках окремої первинної групи. Продукт є репрезентативним, якщо він є одним з найважливіших товарів, що купуються. Відносна важливість продуктів визначається експертним методом. Репрезентативні продукти позначаються зірочкою (*) і отримують більшу вагу, і, отже, мають більший вплив на ПКС, ніж інші продукти.

4. Ціни на один і той же продукт можуть варіюватися в залежності від типів підприємств торгівлі, що пов'язано з неоднаковими умовами реалізації та обслуговування. Деякі продукти продаються здебільшого в супермаркетах, інші в спеціалізованих магазинах. З урахуванням споживчої купівельної моделі продуктів, що оцінюються, здійснюється відбір підприємств торгівлі, послуг,

ринків. Класифікація підприємств торгівлі, послуг, ринків за типами наведена в додатку 2.

Для забезпечення якості обстеження цін здійснюється дослідження кожного підприємства із сукупності одиниць, що вивчається, стосовно асортименту продуктів, що пропонуються для реалізації. Якщо 50% одягу споживачі купують в універмагах, 30% – супермаркетах та 20% – спеціалізованих магазинах, то вибірка з 10 підприємств торгівлі включатиме 5 універмагів, 3 супермаркети та 2 спеціалізовані магазини.

VI. Сукупність одиниць статистичного спостереження, що вивчається

1. Формування сукупності одиниць, що вивчається, здійснюється щорічно в грудні року $T-1$ на державному рівні.

2. Формування сукупності одиниць, що вивчається для обстеження цін на споживчі товари та послуги, здійснюється на основі сукупності одиниць ДСС "Зміни цін (тарифів) на споживчі товари (послуги)" за рік $T-1$ по м. Києву з урахуванням наявного асортименту продуктів (товарів та послуг), необхідного для проведення ДСС; для обстеження цін на інвестиційні продукти (товари та послуги) – на основі сукупності одиниць ДСС за формою № 1-ціни (пром) "Звіт про ціни виробників промислової продукції" за рік $T-1$ у частині одиниць, щодо яких отримано дані.

3. Для товарів та послуг, які не охоплюються ДСС "Зміни цін (тарифів) на споживчі товари (послуги)", сукупність одиниць, що вивчається, формується методом відбору за визначеними критеріями (наприклад, для визначених марок автомобілів відбираються офіційні дилери; окремих видів одягу та взуття "високих" брендів – підприємства торгівлі, які здійснюють їхню реалізацію тощо).

4. Для інвестиційних товарів та послуг, які не охоплюються ДСС "Звіт про ціни виробників промислової продукції", сукупність одиниць, що вивчається, формується на основі інших джерел інформації (наприклад, дані імпортерів та дистриб'юторів щодо цін на машини та обладнання, які здійснюють їхню реалізацію, а також дані щодо цін на окремі товари та послуги із загальнодоступних джерел).

5. Актуалізація сукупності одиниць здійснюється на державному рівні під час проведення ДСС із урахуванням подій, що відбулися з ними протягом року T .

Причинами актуалізації сукупності одиниць ДСС, що вивчається, є: події, які відбулися з одиницями через злиття, поділ, виділ, перетворення, приєднання, ліквідація, передача виробничих факторів між одиницями, зміни ідентифікаційних та класифікаційних ознак одиниць, а також асортименту споживчих та інвестиційних товарів і послуг.

VII. Статистичні методи обробки й аналізу даних статистичного спостереження

1. Для обробки даних про ціни використовується спеціальна програма VBA у форматі EXCEL, яка є стандартним пакетом програмного забезпечення для міжнародних зіставлень DET. VBA дозволяє здійснювати не тільки введення даних, але й проводити перевірку, виправлення помилок та попередній аналіз отриманих даних уже на першому етапі роботи.

2. Для практичного застосування використовується файл EXCEL, який має 4 таблиці:

таблиця для введення даних по кожному індивідуальному обстеженню цін;
таблиця вихідної інформації із середніми цінами, яка формується після виконання макросу та надає інформацію про мінімальні, максимальні та середні ціни по кожному товару, а також коефіцієнт варіації цін, що дозволяє розпочати внутрішньодержавну перевірку;

таблиця з протоколом перевірки, в якому відображаються всі стандартні та критичні значення, фіксуються помилки, виявлені під час процедур перевірки, а також зведена інформація про обстеження за первинними групами;

таблиця проблемних позицій, які додатково перевіряються й аналізуються.

3. Внутрішньодержавна перевірка даних проводиться у два етапи. Перший полягає у виявленні екстремальних значень серед індивідуальних цін. Екстремальне значення визначається як відношення індивідуальної ціни до середньої ціни, що знаходиться поза певним критичним значенням для заданого діагностичного тесту.

Другий етап уключає виявлення екстремальних значень серед середніх цін продуктів. Екстремальні значення середніх цін визначаються за двома тестами: співвідношення максимального та мінімального значень і коефіцієнта варіації.

Якщо коефіцієнт варіації більше 20%, а співвідношення максимальної та мінімальної ціни більше 2 – необхідно перевірити ціни ще раз. Якщо коефіцієнт варіації більше 40%, а співвідношення максимальної ціни до мінімальної більше 4 – можливо, допущена помилка, яку необхідно виправити.

Невідповідність якості усувається або шляхом повторного зіставлення зазначених цін (наприклад, після уточнення специфікацій), або шляхом їх виключення.

Внутрішньодержавна перевірка на першому етапі проводиться без урахування цінових даних інших країн. Після завершення процесу внутрішньодержавної перевірки інформація передається на адресу Євростату.

4. Процес міждержавної перевірки починається на рівні первинних груп з використанням таблиць Куаранта, які Євростат формує та надає країнам.

Міждержавна перевірка призначена для перевірки середніх цін країни на наявність можливих помилок. Можливі помилки знаходять шляхом виявлення значень середніх цін, які мають відхилення, що перевищують задану критичну

величину, або значень, що виходять за межі заданого діапазону прийнятних величин.

Під час перевірки аналізуються екстремальні значення і розкид середніх цін на одні й ті самі продукти всередині первинних груп між країнами-учасницями. При цьому середні ціни в національній валюті конвертуються в загальну валюту з використанням як обмінних курсів валют, так і ПКС. Відповідно до вимог розкид цін для продукту має бути у межах значення $80 \leq 100 \leq 120$, коефіцієнта варіації для первинної групи – від 0 до 20.

Під час міждержавної перевірки остаточно відбираються ті продукти, які будуть включені у фінальні розрахунки.

5. Внутрішньодержавна та міждержавна перевірки даних є ітеративним процесом, що вимагає проведення декількох етапів аналізу та редагування даних.

6. Після завершення кожного із шести циклів обстежень цін на споживчі товари та послуги, проведення внутрішньодержавної та міждержавної перевірок складається стандартний звіт, який містить інформацію про загальні результати проведення обстеження цін.

Форма стандартного звіту "Огляд цін на споживчі товари та послуги" наведена у додатку 3.

7. Збір даних про ціни на споживчі товари та послуги в межах ПМЗ здійснюється протягом певного проміжку часу тільки в м. Києві. Такі дані можна використовувати для розрахунків ПКС за умови, що вони супроводжуються відповідними коефіцієнтами просторового коригування, які відображають середній показник по Україні в тому ж проміжку часу, а також відповідними коефіцієнтами часового коригування для перерахунку даних спостереження в середньорічний показник за календарний рік, у якому проводився збір даних.

Ці коефіцієнти достатньо деталізовані та надійні, оскільки базуються на індексах споживчих цін і використовуються для екстраполяції ПКС на рівні первинних груп.

VIII. Статистичні методи уникнення розкриття конфіденційних статистичних даних статистичного спостереження

1. Забезпечення статистичної конфіденційності у практиці проведення ДСС здійснюється згідно з міжнародними вимогами до правил конфіденційності статистичних даних відповідно до статей 20–26 Регламенту (ЄС) № 223/2009 Європейського Парламенту та Ради від 11 березня 2009 року щодо європейської статистики [12], а також відповідно до статей 24, 25, 29, 30, 31, 37 Закону України "Про офіційну статистику" [1], статей 18, 21 Закону України "Про інформацію" [2], статей 3, 6, 7 Закону України "Про доступ до публічної інформації" [4], статей 5, 6, 7, 24 Закону України "Про захист персональних даних" [3].

Також забезпечення статистичної конфіденційності проведення ДСС відбувається з урахуванням основних принципів і статистичних методів, визначених пунктом 1 підрозділу 2 розділу IV Методологічних положень щодо

забезпечення статистичної конфіденційності офіційної державної статистичної інформації [8].

2. Під час проведення ДСС реалізуються такі заходи щодо забезпечення статистичної конфіденційності:

надання статистичної інформації, отриманої за результатами ДСС, Євростату в агрегованому знеособленому вигляді;

нерозповсюдження статистичної інформації, яка була отримана під час проведення ДСС, якщо є загроза її розкриття;

нерозголошення інформації щодо сукупності одиниць статистичного спостереження, що вивчається.

3. Розраховані показники у вигляді середніх цін по Україні та м. Києву, що надаються Євростату, унеможливають визначення конфіденційної статистичної інформації щодо сукупності одиниць, і статистичні методи уникнення розкриття конфіденційних даних статистичного спостереження не застосовуються.

ІХ. Поширення результатів статистичного спостереження

1. Відповідно до Закону України "Про офіційну статистику" [1] статистична інформація, отримана за результатами ДСС, поширюється в агрегованому знеособленому вигляді.

2. Відповідно до мети ДСС статистична інформація за результатами ДСС узагальнюється на державному рівні за первинними групами, необхідними для розрахунків паритетів купівельної спроможності, та є проміжною, використовується виключно для проведення зіставлень ВВП і його складових за категоріями кінцевого використання й окремо не оприлюднюється.

3. Показники та їх розрізи (деталізація), які поширюються за результатами ДСС для інформаційного забезпечення Євростату, зазначаються у плані державних статистичних спостережень на відповідний рік.

Х. Перегляд статистичної інформації статистичного спостереження

Перегляд статистичної інформації цього ДСС не здійснюється.

ХІ. Особливості проведення державного статистичного спостереження в умовах надзвичайних і непереборних обставин (зокрема, в умовах правового режиму воєнного стану в Україні)

1. Унаслідок дії положень підпункту 1 пункту 1 Закону України "Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни" [5], яким передбачено, що фізичні особи, фізичні особи-підприємці, юридичні особи подають облікові, фінансові, бухгалтерські,

розрахункові, аудиторські звіти та будь-які інші документи, подання яких вимагається відповідно до норм чинного законодавства в документальній та/або в електронній формі, протягом трьох місяців після припинення чи скасування воєнного стану або стану війни за весь період неподання звітності чи обов'язку подати документи, отримання статистичних даних та даних із загальнодоступних джерел, наведених у розділі IV цих Методологічних положень, у повному обсязі не є можливим.

2. У випадку отримання даних у неповному обсязі (відсутності окремих показників) та/або відсутності даних хоча б за одним із джерел, наведених у розділі IV цих Методологічних положень, здійснюється оцінка показників щодо цін на продукти та середніх цін на споживчі й інвестиційні продукти (з урахуванням Методологічних основ здійснення оцінок основних статистичних показників у випадку відсутності даних унаслідок надзвичайних і непереборних обставин [7]).

Для здійснення оцінки використовується наявна інформація за попередні роки, скоригована на поправочні коефіцієнти, які розраховані за допомогою індексів споживчих цін, і може бути альтернативним джерелом для оцінки статистичних показників, зазначених у Методологічних положеннях.

3. Строки виконання окремих процесів статистичного виробництва повинні визначатися з урахуванням положень підпункту 1 пункту 1 Закону України "Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни" та зважаючи на необхідний органам державної статистики час для здійснення оцінки статистичного показника.

4. У період дії воєнного стану або стану війни, а також протягом трьох місяців після його завершення статистична інформація може не поширюватися, зважаючи на відсутність звітів та будь-яких інших документів, подання яких вимагається відповідно до норм чинного законодавства, від респондентів згідно з положеннями підпункту 1 пункту 1 Закону України "Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни". Про зазначене користувачам повідомляють додатково шляхом оприлюднення відповідного оголошення на офіційному вебсайті Держстату (www.ukrstat.gov.ua), надання усних чи письмових роз'яснень.

Директор департаменту
статистики цін

Ольга КАЛАБУХА

Додаток 1
до Методологічних положень
(пункт 3 розділу II)

**Показники, що поширюються за результатами
статистичного спостереження
(для інформаційного забезпечення Євростату)**

Найменування показника	Періодичність	Розпорядник	Територіальний розріз	Інші розрізи
Ціни на продукти (товари та послуги)	1 раз на три роки (щорічно для двох із шести груп продуктів)	Держстат	Київ	За переліком продуктів, визначених Євростатом
Середні ціни на споживчі продукти (товари та послуги)	1 раз на три роки (щорічно для двох із шести груп продуктів)	Держстат	Київ	За переліком продуктів, визначених Євростатом
Середні ціни на інвестиційні продукти (товари та послуги)	1 раз на три роки	Держстат	Україна	За переліком продуктів, визначених Євростатом

Класифікація підприємств торгівлі, послуг, ринків

Код	Тип	Опис
01	Універмаги	<p>Неспеціалізовані магазини із широким асортиментом непродовольчих товарів. У кожного відділу або поверху зазвичай є своя каса. Універмаги часто розташовані в центрі міста або в торговому центрі.</p> <p>Іноді складно провести різницю між спеціалізованим магазином і універмагом. Якщо типи продуктів пов'язані один з одним, магазин слід розглядати як спеціалізований (наприклад, магазин, що продає меблі, покриття для підлоги, килими, домашній текстиль, посуд).</p> <p>"Магазини в магазинах" можуть відкриватися в універмагах. У них своя власна площа і каса, вони чітко ідентифікуються за іменем власного магазину та розглядаються як незалежний магазин.</p>
02	Гіпермаркети, супермаркети	<p>Магазини самообслуговування із широким асортиментом продуктів харчування та непродовольчих товарів. Супермаркети пропонують набагато менший асортимент непродовольчих товарів, ніж гіпермаркети. Каси для гіпермаркетів і супермаркетів розташовані централізовано на виході. Гіпермаркети часто розташовані за межами центру міста.</p>
03	Дисконтні магазини	<p>Магазини самообслуговування, які продають продукти харчування або непродовольчі товари за цінами, нижчими традиційних торгових підприємств, гіпермаркетів, супермаркетів. Дисконтні магазини зазвичай пропонують найменший рівень обслуговування. Консультації продавців не передбачаються. Оформлення і презентація продукції мінімальні. Ці магазини, як правило, мають високу частку власних брендів і продуктів без бренда.</p>
04	Магазини, які працюють допізна, мінімаркети, магазини автосервісу, кіоски	<p>Невеликі неспеціалізовані магазини, які продають головним чином продукти харчування, напої та товари нетривалого користування для повсякденних потреб.</p>

Код	Тип	Опис
05	Спеціалізовані мережі магазинів	Філії національних або міжнародних спеціалізованих мереж магазинів; в основному пропонують вузький перелік товарів. Самообслуговування традиційне, але продавці доступні для консультацій.
06	Спеціалізовані магазини	Спеціалізовані торговельні підприємства в основному пропонують вузький перелік товарів. Зазвичай немає самообслуговування. Доступне повне обслуговування та консультації продавців. Включають магазини з обмеженою кількістю філій, розташованих тільки в одному районі, наприклад, у центрі столиці.
07	Ринки	Місця, де товари купуються і продаються зазвичай на відкритому повітрі або в критих будівлях. Деякі ринки працюють щодня, інші – тільки в певні дні тижня.
08	Постачальники послуг	Усі компанії, які пропонують послуги.
10	Поштове замовлення, Інтернет	"Віртуальні" магазини, які продають товари або послуги тільки поштою або через Інтернет. Вебсайти компаній, які також мають фізичну присутність, відносяться до відповідних типів магазинів.
11	Інші види підприємств торгівлі	Продаж у приміщеннях замовника, пересувні підприємства торгівлі тощо.
77	Вебскрейпінг	Перетворення у структуровані дані інформації з вебсторінок.
88	Дані сканера	Скановані дані платіжних терміналів.
99	Дані ІСЦ	Середні ціни, отримані за даними ДСС "Зміни цін (тарифів) на споживчі товари (послуги)".

ФОРМА СТАНДАРТНОГО ЗВІТУ

ОГЛЯД ЦІН НА СПОЖИВЧІ ТОВАРИ ТА ПОСЛУГИ

Країна:	
Обстеження:	
Рік обстеження:	

Примітка. Будь ласка, введіть інформацію в цьому звіті, яка доповнює ваш звіт з обстеження цін та описує конкретні аспекти, особливо якщо вони відрізняються від того, що зазначено у вашому звіті з обстеження. Якщо у вашому звіті з обстеження точно описуються процедури для певної частини, достатньо зробити посилання.

1. ПОПЕРЕДНЄ ОБСТЕЖЕННЯ

1.1. Терміни, організація та використані ресурси

Опишіть, коли і як було проведено попереднє обстеження (у тому числі попереднє оцінювання перед попереднім опитуванням) та скільки витрачено (людських чи інших) ресурсів.

1.2. Джерела інформації

Опишіть джерела, які використовувалися для визначення наявності та важливості продукції, а також визначення нових продуктів. Як ви намагалися переконатися, що перелік стане достатньо репрезентативним для вашої країни?

1.3. Проблеми, що виникли, та отримані рекомендації

Опишіть будь-які проблеми, що виникли під час попереднього обстеження, знайдені рішення та рекомендації для наступного опитування (для окремих первинних груп, якщо необхідно).

2. ЗБІР ЦІН

2.1. Терміни, організація та використані ресурси

Опишіть, коли і як здійснювався збір цін і скільки було витрачено (людських чи інших) ресурсів. Опишіть також підготовку до збору цін (переклад, навчання реєстраторів цін тощо).

2.2. Відбір підприємств торгівлі, продуктів та брендів

Опишіть, як обиралися підприємства торгівлі, які слід відвідати, та як робився відбір продуктів та брендів, які підлягають обстеженню. Опишіть також, скільки котувань цін було зареєстровано в середньому на продукт і як це було визначено (відповідно до рекомендованої мінімальної кількості, зазначеної в Керівництві з ПКС). Також прокоментуйте різницю в цінах на продукти, які спостерігалися.

2.3. Використання інших джерел, крім відвідувань підприємств торгівлі

Опишіть, чи використовувались інші джерела інформації, ніж відвідування підприємств торгівлі (наприклад, дані ІСЦ, сканера, Інтернет тощо).

2.4. Визначення показників репрезентативності (*)

Опишіть джерела та методи, які використовувалися для визначення того, які продукти отримали зірочки.

2.5. Проблеми, що виникли, та отримані рекомендації

Опишіть будь-які проблеми, що виникли під час збору цін, знайдені рішення та рекомендації для наступного опитування (для окремих первинних груп, якщо необхідно).

3. ВНУТРІШНЬОДЕРЖАВНА ПЕРЕВІРКА**3.1. Терміни, організація та використані ресурси**

Опишіть, коли і як проводилася внутрішньодержавна перевірка (до подання даних до Євростату) та скільки витрачено (людських чи інших) ресурсів. Зазначте дату першої доставки файла даних (.xml файл) через eDAMIS та будь-які потенційні проблеми, пов'язані з передачею. Включіть таблицю "Зведення" з DET для всього сформованого обстеження, коли передаються дані.

3.2. Проведені перевірки

Опишіть перевірки достовірності, здійснені перед поданням файла даних до Євростату через eDAMIS. Наприклад, як вирішено, які ціни слід зберігати, а які видалити? Як перевіряється правильність усіх вхідних даних (наприклад, кількість обстежень)? Чи вносилися зміни до визначених зірочок на цьому етапі? Як забезпечується репрезентативність середньої ціни для кожного продукту? Також прокоментуйте частку сумнівних ("??") та дуже сумнівних ("???"?) позицій.

3.3. Проблеми, що виникли, та отримані рекомендації

Опишіть будь-які проблеми, що виникли під час внутрішньодержавної перевірки, знайдені рішення та рекомендації для наступного опитування (для окремих первинних груп, якщо необхідно).

4. МІЖДЕРЖАВНА ПЕРЕВІРКА

Примітка. Заповнюється після завершення процесу перевірки як оновлення попередньої версії звіту обстеження.

4.1. Терміни, організація та використані ресурси

Опишіть, коли і як була проведена міждержавна перевірка (після подання даних до Євростату) та скільки витрачено (людських чи інших) ресурсів.

4.2. Проведені перевірки та внесені зміни

Опишіть перевірки достовірності, виконані в Спеціальній програмі перевірки (VBA), для аналізу даних вашої країни порівняно з даними інших країн. Зазначте країни, з якими ви порівнювали свої ціни.

Опишіть процедури, що здійснюються у відповідь на запити координатора вашої групи.

Опишіть основні зміни (видалення, модифікації чи доповнення), внесені до ваших даних, та причини цих змін.

4.3. Проблеми, що виникли, та отримані рекомендації

Опишіть будь-які проблеми, що виникли під час міждержавної перевірки, знайдені рішення та рекомендації для наступного опитування (для окремих первинних груп, якщо необхідно).

5. ЗАПИТАННЯ, ПОВ'ЯЗАНІ З ОБСТЕЖЕННЯМ**5.1. Торгові бренди**

Будь ласка, поясніть та обґрунтуйте загальні відхилення (якщо такі є) від орієнтовного переліку брендів. Зверніть увагу, що окремі випадки повинні бути пояснені на полях коментарів у DET.

5.2. Дані сканера

Якщо ви повідомили про ціни, отримані за даними сканера, вкажіть:
звітний період, у який отримано дані (місяць; тижні протягом місяця);
чи є ціни, що повідомляються в DET, національними чи ні;
чи охоплюють звітні ціни одне підприємство торгівлі чи торгову мережу загалом;
скільки мереж / магазинів було включено та загальну частку ринку, яку вони представляють;

первинні групи та позиції зі сканованими цінами.

Якщо ви повідомляєте середню ціну, отриману за даними сканера, переконайтеся, що всі ціни за брендами повідомляються у DET (у графі "Бренд").

5.3. Зважування цінових котувань (на рівні позиції)

Якщо ви копіювали (розмножували) ціни на певні товари, будь ласка, повідомте:
проблемні позиції та первинні групи;
метод, який було застосовано;
джерело даних для визначення вагів.

5.4. Індикативний модельний підхід (ІМА)

Зазначте будь-які загальні труднощі, пов'язані із застосуванням індикативної моделі або серійного підходу (ключові слова: модель заміни, модель "кращий проксі").

Список використаних джерел

1. Закон України "Про офіційну статистику" від 16 серпня 2022 року № 2524-IX.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2524-20#Text>
2. Закон України "Про інформацію" від 02 жовтня 1992 року № 2657-XII.
URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>
3. Закон України "Про захист персональних даних" від 01 червня 2010 року № 2297-VI.
URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>
4. Закон України "Про доступ до публічної інформації" від 13 січня 2011 року № 2939-VI.
URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>
5. Закон України "Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни" від 03 березня 2022 року № 2115-IX.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2115-20#Text>
6. Глосарій до плану статистичного спостереження, затверджений наказом Держкомстату від 29 грудня 2009 року № 498.
URL: http://www.ukrstat.gov.ua/metod_polog/glos.htm
7. Методологічні основи здійснення оцінок основних статистичних показників у випадку відсутності даних унаслідок надзвичайних і непереборних обставин, затверджені наказом Держстату від 14 квітня 2014 року № 95.
URL: https://ukrstat.gov.ua/norm_doc/2022/66/95.pdf
8. Методологічні положення щодо забезпечення статистичної конфіденційності офіційної державної статистичної інформації, затверджені наказом Держстату від 30 грудня 2022 року № 434, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 05 квітня 2023 року за № 573/39629.
URL: https://ukrstat.gov.ua/norm_doc/2022/434/434_2023.htm
9. Національний класифікатор України. Класифікація видів економічної діяльності (ДК 009:2010), затверджена наказом Держспоживстандарту України від 11 жовтня 2010 року № 457.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vb457609-10>
10. Методологічні положення державного статистичного спостереження "Зміни цін (тарифів) на споживчі товари (послуги)", затверджені наказом Держстату від 16.12.2021 № 310.
URL: https://ukrstat.gov.ua/norm_doc/2021/310/310.pdf

11. Регламент Комісії (ЄС) № 1445/2007 від 11 грудня 2007 року про встановлення спільних правил надання базової інформації стосовно паритетів купівельної спроможності, їх розрахунку та розповсюдження / Regulation (EC) № 1445/2007 of the European Parliament and of the council of 11 December 2007 establishing common rules for the provision of basic information on Purchasing Power Parities and for their calculation and dissemination.

URL: <http://data.europa.eu/eli/reg/2007/1445/2015-08-05>

12. Regulation (EC) № 223/2009 of the European Parliament and of the council of 11 March 2009 on European statistics and repealing Regulation (EC, Euratom) № 1101/2008 of the European Parliament and of the Council on the transmission of data subject to statistical confidentiality to the Statistical Office of the European Communities, Council Regulation (EC) № 322/97 on Community Statistics, and Council Decision 89/382/EEC, Euratom establishing a Committee on the Statistical Programmes of the European Communities.

URL: <http://data.europa.eu/eli/reg/2009/223/2015-06-08>

13. Регламент Комісії (ЄС) № 193/2011 від 28 лютого 2011 року стосовно системи контролю якості, що застосовується до паритетів купівельної спроможності / Commission Regulation (EU) № 193/2011 of 28 February 2011 implementing Regulation (EC) № 1445/2007 of the European Parliament and of the Council as regards the system of quality control used for Purchasing Power Parities.

URL: <http://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2011/193/oj>

14. Регламент Комісії (ЄС) № 1163/2015 від 15 липня 2015 року стосовно переліку первинних груп для визначення паритетів купівельної спроможності / Commission Regulation (EU) 2015/1163 of 15 July 2015 implementing Regulation (EC) № 1445/2007 of the European Parliament and of the Council as regards the list of basic headings used for Purchasing Power Parities.

URL: <http://data.europa.eu/eli/reg/2015/1163/oj>

15. Методологічне керівництво Євростату-ОЕСР щодо паритетів купівельної спроможності, 2012. Євростат / Eurostat-OECD Methodological Manual on Purchasing Power Parities, 2012. Eurostat.

URL: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-RA-12-023>